

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravnistvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Procesija sv. Marka.

Dan 25. aprila je posebno znamenit po procesiji sv. Marka. Prav za prav to ime ni popolnem lastito. Kajti procesija se je že prej 25. aprila obhajala, predno je bil praznik sv. evangelista v rimski cerkvi na ta posebni dan postavljen; ker do 6. veka evangelist niti gotovega praznika ni imel. Pravo ime te procesije je: *Litania major*, ali če to doslovno prevedemo: večji prošnji obhod, med katerim so se prošnje za kako milost iz nebes prepevale. Tudi pomenja beseda litanija klic, ki se ob enem čuje: „Gospod usmili se!“ isto kar pomenite grški besedi: *Kyrie eleison*. Pozneje rabili so besedo „litaniya“ za vse klice, ki so jih grškima besedama pridali. Tako se je sčasoma razvila ona posebna liturgična oblika molitve, katero še dandanes z istim imenom ozname-
nujemo in katero cerkev o gotovih važnih prilikah rabi.

Le-ta prošnji obhod pa se zato večji imenuje, da se loči od manjših prošnjih obhodov, kateri se mu uniakniti morajo gledé slovesnosti ali pa gledé udeležbe. Iz nekega spisa sv. Gregorija Vel. se razvidi, da je bila v rimski cerkvi starodavna navada, vsako leto obhajati tak večji prošnji obhod, kojega se je vdeleževala vsa duhovščina in vse ljudstvo. Isti sveti papež je le ukazal, da naj se ta procesija ali obhod vrši dne 25. aprila; bazilika sv. Petra pa je bila zato kot postajna cerkev ali *statio* odločena. Mnogi obredoslovci pa so s tem ukazom zamenili ono procesijo, ki jo je sv. Gregorij za odvernitev občnih nadlog često obhajal. Obhajala se je pa ta procesija že davno pred svetim Gregorijem, le gotov dan za njo ni bil nastavljen; še le sv. Gregorij ji je 25. dan aprila odločil. Na ta dan meseca bil je tedaj obhod postavljen, à nikakor ne na sv. Marka praznik, kateremu je bil še le pozneje isti dan določen. Da pa obé slovesnosti prav za prav niste zvezani, razvidi se iz tega, da, če 25. april na kak dan velikonočnega tedna (izvzemši veliko nedeljo) pade, se procesija pač tudi ta dan obhaja; praznik sv. Marka pa se preloži na čas po velikonočni osmini.

Morda kdo vpraša, zakaj da je sv. Gregorij ravno 25. dan aprila izbral za procesijo, pri kateri vse pokoro in kesanje diha; čas, ob katerem se cerkev veselju nad vstajenjem Odrešenikovem popolnem udaja. Učeni

obredoslovec preteklega veka, kanonik Moretti,*) je prvi to vprašanje rešil. V razpravi, katera priča o učenosti njegovi, dokazal je, da je rimska cerkev že za 5. stoletja in prej ko ne tudi že v 4. stoletji dan 25. aprila slovesno obhajala. Ljudstvo je vrelo v baziliko sv. Petra praznovati obletnico onega dné, ko je bil prvak apostolov v Rim prišel in tako večnemu mestu neminljivo čast stolnice vsega kršanstva pridobil. Od tega dne v resnici poteka onih 25 let, 2 meseca in nekoliko dni papeževanja sv. Petra v Rimu.

„Sacramentarium Leoninum“ ima še mašo za to slovesnost, ki je s časom nehala. Toda sv. Gregorij, veliki uravnavatelj liturgije ni pripustil, da bi toliko imenitni dan iz letnega koledarja zginil, da ne bi se pri Rimljanih ponavljal spomin onega dogodka, kateri je vtemeljil največo slavo njihovega rodnega mesta. Zato je ukazal, da naj bode cerkev sv. Petra zbirališče velikemu prošnjemu obhodu, ki ga je ob enem za vsako leto na 25. dan meseca aprila nastavil. Ker pa 25. april često na velikonočni teden pade, s katerem se vlasten praznik v spomin Petrovega prihoda prav ne vjema: poslužil se je sv. Gregorij tega edinega sredstva, da se še živ ohrani toliko imenitni spomin.

Res, da sv. papež s tem ni mogel preprečiti očitnega nasprotja, ki se je zdaj pokazalo med veseljem velikonočnega časa in med spokornim duhom procesije in postaje. Kajti obe ste bili v ta namen postavljene, da se izprosi usmiljenje božje. Vendar se nočemo, bogato obdarjeni z obilno milostjo tega časa ter sredi velikonočnega veselja, pritoževati, ako nam cerkev nalaga dolžnost, da se par uric skesano s sabo pečamo, kakor se grešnikom spodobi. Saj tu grè za to, da odvrnemo kazni, ki jih je zaslužila zlobnost zemljanov. Ponižno klicujoč pomoči Matere božje in in vsih svetnikov, bi radi izprosili zdravje bolnikom in ohranitev žetve. Hočemo pa tudi zadostiti pravici božji za napuh, poželjivost in hudodelstva človeškega rodu. Ako ta čustva v sebi obudimo, ako ponižno spoznamo, koliko smo tudi mi krivi jeze in kazni božje: potem bodo tudi naše slabe prošnje v zvezi z molitvijo sv. cerkve izprosile milost krivcem in tudi nam, kateri k njim pripadamo.

Ta dan, spravi božje mogočnosti posvečen, ni mogel biti brez koristnih spravnihi del, s katerimi kristijan žrtvo svojega skesanega srca vedno spaja. Zato je bil v Rimu že od prvih časov za ta dan zdržek mesnih jedi zapovedan. Ko je bila pozneje rimska liturgija po Pipinu in Karolu Velikemu v franško kraljestvo vpeljana, sprejel se je tudi ondi „veliki prošnji obhod“ dné 25. aprila in vsled tega tudi zdržek razglasil in zapovedal. Zbor Ahenski, l. 836., je še pristavil, da je za ta dan prepovedano vsako hlapčevsko delo. Iste določbe se nahajajo tudi v kapitularijih Karola Golega. Pravi post se ni strinjal z velikonočnim časom in se ga tudi nikdar (vsaj v obče ne) niso poprijeli. Amalarij (9. stoletje) priča, da se ga ob njegovem času niti v Rimu niso držali.

*) Moretti. De festo in honorem principis Apostolorum Romae ad diem XXV. Aprilis instituto. Rom. 1742. 4°.

Med procesijo pojejo se litanije vsih svetnikov z mnogimi vrsticami in molitvami, ki jim sledé. Postajna maša obhaja se po postnem obredu. Torej izostane „Gloria“, barva mašnih oblačil pa je vijolčasta.

Mašne molitve tu razkladati bilo bi preobširno za naš pičli prostor.

Vendar se ne moremo zdržati, da ne bi protesta vložili proti malomarnosti mnogih kristijanov, med katerimi so celo taki, ki so več ali manj pobožni, à pri procesiji sv. Marka ali pri drugih obhodih jih nikdar ni videti. Gledé tega je lenoba, zlasti po mestih, do vrhunca dospela. Tako zvane gospóde opaziti je le pičlo število; in ker se šolska mladina v novejšem času teh slovesnosti (razun skrajšanega obhoda na sv. Rešnjega Telesa praznik) več ne udeležuje, tudi ni veliko upati o prihodnosti. Udeležba vernega ljudstva pri prošnjih obhodih spada bistveno k pravni službi božji; in Bog se bode javaljne oziral na molitve, h katerim se niti oni ne združujejo, kateri so poklicani, da jih opravljajo. Tu imamo enega izmed brezštevilnih slučajev, gledé katerih navidezna „pobožnost v tihi sobici“ mnogo ljudi prevarja in slepi. Sv. Karol Boromej, ko je prišel v Milan, je tudi našel, da je ljudstvo edini duhovščini procesijo dné 25. aprila prepuščala. Sklenil je sveti mož osebno se udeležiti tega obhoda; udeležil se ga je ter hodil bosonog. In glej! ljudstvo se ni dalje obotavljalo, marveč radostno sledilo svojemu pastirju.

Drobtinice o Jakobu Gallus-u.*)

Bogomir Jan Dlabacz piše v svojem „Allgem. histor. Künstler-Lexicon für Böhmen u. zum Theil auch für Mähren u. Schlesien“, Prag, 1815. 4°, v predelku 541—544 o Gallus-u to-le: Händel, Jakob, sicer Hänel tudi Gallus imenovan, imeniten glasbeni umetnik iz Kranjskega, kjer se je porodil l. 1550. Služil je prej pri Stanislavu Pawlowsky-mu, škofu olomuškemu, kot kapelnik, a potem poklican bil na cesarski dvor, kjer je l. 1591. dné 18.***) julija v 41. letu svoje starosti umrl. Podoba njegova je bila l. 1590. v les rezana in z naslednjim opisom okinčana: „Jacobus Händel, Gallus dictus, Carniolus, aetatis suae XL. anno MDXC.“ Po njegovi smrti je prišel na svitlo žalospis z njegovo podobo na veliki poli z naslovom: *In tumulum Jacobi Händelii Carnioli insignis Musicae practicae Artificis, qui Pragae IIII. Idus Julii pie in Christo obdormivit, Anno 1591.* Ta žalospis zložili in izdali so njegovi prijatelji in tadanji pesniki, *magister Johannes Kernerus Ptsenus, Mylius Vodnianus* in drugi. Zapustil je sina (Martina), ki je smrt svojega očeta tako-le opeval:

*) Bl. g. Vojt. Valenta, mestni blagajnik v Ljubljani, nam je izročil naslednje „drobtinice“, da jih priobčimo v C. Gl. — Ker so sporočila o našem slavnoznanim rojaku, skladatelji Jakobu Gallus-u toliko pičila in se 300-letnica smrti njegove bliža, sprejmemo hvalžno te podatke.

Vredn.

**) Ne 18., ampak 12. julija; ker prav ta dan je „IV. Idus Julii“.

Vredn.

*Hic situs Handelius modica requiescit in urna
 Pyramidum dignus, cui tegat ossa labor.
 Namque Syracusio quantum dat sphaera Magistro,
 Tantum illi justa musica jure dabit.
 Testentur ducti per tot monumenta labores
 Scriptaque Apollineo digna vel ore cani.
 Atque utinam, aérias moles spirantia signa
 Ut quondam meritis ponere dulce foret
 Ipse tibi cupiat vultus de marmore Phoebus
 Ducere et artificii condere saxa manu.
 Haec tamen interea solatia mortis habebis,
 Quod tua laus nullo sit moritura die,
 Et livor tetricas quamvis exasperet iras,
 Vultucae ad vitreas cox tua rivet aquas.
 Imo ut sol reliquos praestringit luminis orbes,
 Dum roseus rosca luce serenat humum.
 Sic magis supra alios, memori celebrabere fama
 Dum surgent tacito sydera picta polo.*

Mart. Gall. F.

Naj ponatisnemo še nekatere druge žalostnice:

*Fulleris heüs tristi penitus si funere rursum
 Handelium reputes dum sua busta notas.
 Namque Scholae, pia templa, hilares testantur et aedes
 Vivere se prorsus, dulce canendo MEΛOΣ.
 Dulce canendo MEΛOΣ, numeris quod texiit aptis
 Quando mortali corpore sensus erat.
 Ergo solum corpus sorpsit, mens incolit arces
 Coeli, nobiscum sed tua Musa manet.*

M. J. K. Pls.

(To je: Magister Joannes Kernerus Plsenus.)

*Qua, Fabii quondam ceciderunt, luce trecenti,
 Allia quā Latii plena cruoris erat.
 Illa Cantorum decus immortale, Jacobus,
 Handelius mortis falce necatus obit.
 Non obit: ast longe potioris munera vitae
 Accipit, extremos non subitura rogos.
 Nam sua mens executa malis super aethera vivit
 Hic viget harmonicis gloria parta modis:
 Quid crabro strepis? Handelii post funera virtus
 Vivit, et exultum tollit ubique caput.
 Danubius fluviorum rex, Iгла, Vistula, Mulda,
 Et qui Cechiacos alluit, Albis, agros,
 Laudibus Handelenium tollunt ad sydera vere,
 Si non est illud vicere, dic quid erit?*

J. M. V.

(To je: Joannes Mylius Vodnianus.)

*Viderat Handelenium niceos certamine Cygnos
 Mors superasse, Deos hic superabit? ait,
 Viderat et sacrum Charites Heliconae pererans
 Nusquam esse, hic sacras num quoque habet Charites.
 Sat Cygnos superasse, Deos tentasse jubetis
 Fata puto vitae rumpere fila suae.
 Dixerat, et nervo volucrum stridente sagittam
 Misit, at illa suum missa cucurrit iter.
 Ille cadit, manibus, Musae excepere cadentem,
 Atque udis tumultu composuere genis.
 Inque super tacito tacitae inseruere susurro
 Elogium, annoso non prohibente Jove.
 Haec (dubium Phoebin' soboli par, Phoebus an ipse)
 Handelius gelida contumulatur humo.*

J. S. C.

Bohuslav Balbini, Boh. Doct. P. II. str. 305. piše o Gallus-u naslednje: „Jacobus Handelius, qui sequitur, patrius homo non fuit ille

quidem, sed apud nos diutissime (bi se pač moralo le reči „*diu*“, ker je prej v Olomuci pri nadškofu in še le pozneje v cesarski službi bil), *versatus, insignis musicae practicae artifex, Carniolus cognomine* (t. j. *Patria*), *cujus cantus musici in templis avorum memoria canebantur imprimis. Obiit Pragae an. 1591. IV. Idus Julii, aetatis suae an. 40.* — Viktorin Morawec Klatavski, češki pesnik, v latinskem jeziku opevajoč serenado, ki se je vršila o poroki Adama Tunkelsa z Magdaleno Neuling-ovo l. 1619. pravi naravnost: „*Hoc ipsum Handelius quale Jacobus habet.*

A tudi inozemstvo je bilo do Gallus-a pravično. Učeni Lužičan, Martin Meister piše v svojih *Annales Goerlicenes*, ki si jih v *Scriptores Lusotiae* T. I. P. 2. pag. 51, lahko ogledaš, skoro z navdušenostjo: *die IV. Julii* (bolje 12. julija) *moritur Pragae praestantissimus nostri saeculi et suavissimus Musicus Jac. Händl, Carniolus. Ejus facio mentionem in his annalibus Gorlicensibus propter laudabile convivium nostrum musicum, quod solis fere hujus cantionibus personat, et cujus nomini propterea a nobis memoria debetur perpetua. In ejus obitum edita sunt carmina impressa in carta patente . . .*“ dokaz, da so bile Gallus-ove skladbe ne samo na Českem, temuč tudi v inozemstvu z občno pohvalo vsprejete.

Dal pa je Gallus naslednja glasbena dela natisniti:

1) *Musicum opus*, 5, 6 in 8 glasne pesmi (*cantiones*), kojih prvi del je l. 1586. v Pragi, drugi in tretji del l. 1587. in četrti del l. 1590. s privilegijo, l. 1588. od cesarja Rudolfa II. za 10 let dovoljeno, na svitlo prišel.

2) *Motetta-Cantata*, za 24 glasov in 4 zборе postavljena.

3) *Hexastichon*, ki ga je Salomon Frenzelius povodom smrti Viljema pl. Oppersdorfskega l. 1587. spisal, a Händel vglasbil.

4) *Harmoniae variae quatuor vocum. Pragae 1591 in 4° libri III. Gl. Draudii Bibl. Classica p. 1214.*

5) *Vocum libri III Harmoniarum moralium, quibus horoica, factiuae, naturalia, quodlibetica, tum facta, fictaque, poetica etc. admixta sunt. Pragae 1591 in 4to gl. l. c. pag. 1223.*

6) *Opera Motectarum, quae prostant omnia apud Steinium, Francofurti 1610. Gl. l. c. p. 1224.* Le-to zadnje delo Gallus-ovo je bilo še le po njegovi smrti tiskano.

Koncem bodi še povedano, da tudi Rieger-jeva Stat. v. Böhmen T. XII. p. 234—236, hrani spis o Gallus-u, ter njegovo podobo, katero je Berka v baker rezal.

Nekatera načela, katera bi moral vsaki pevec znati.

1. Pri pevskih vajah poj zmiraj bolj tiho in lahko.
2. Močnejših tonov ne delaj hipoma; postanejo naj z naglim naraščanjem iz tihih tonov.

3. Če te v grlu grêbe, je znamenje, da je pevski organ vsled dolgotrajnega, ali previsokega (ozir. prenizkega) ali premočnega petja utrujen; treba, da ga varuješ in nehaš peti.

4. Tesna obleka ali križem držani roki ne smejo prsi stiskati; stoj in peta naj stoji ob peti, glavo pa drži naravnost naprej.

5. Sôpi mirno in napolnuj vse prsi z zrakom.

6. Varuj se, da ne bodeš pri petji mrzlega zraka mnogo in naglo v sé vlekel, zlasti na prostem ne.

7. Pazi na znamnja, kdaj da je treba dihati; in ne poj toliko časa, da bi ti sape zmanjkalo.

8. Jezik naj leži toliko plosko, da ne brani tonu teči v nosnici.

9. Drži zobe in ustnici toliko nárazen, da pri a lahko med nje vtakneš palec.

10. Besede izgovarjaj ostro in natančno; vsi soglasniki na konci naj bodejo kratki à jasni.

11. Poudarek naj sloni na samoglasniku.

12. Ne kázi teksta, niti ne delaj napačnih skrajšav, vtikov ali nastavkov.

13. Naglašaj, ako ni drugače predpisano, tako, kakor pravilno govoriš.

14. Med pevsкими vajami nikar piti, zlasti mrzle pijače ne.

15. Pevska soba mora biti prostorna, brez prahu, ne vlažna, à zmerno gorka.

16. Kadar zapustiš pevsko sobo, glej, da bode vrat gorek ostal, usta pa drži zaprta.

D o p i s i.

V Škofji Loki 8. aprila 1891. V „Vaterland-u“ se pogosto bere, kaj se bo pelo po Dunajskih cerkvah; Ločanje pa tudi nismo, kar si bodi, pa smo priobčili v „Slovencu“, kaj se bo popevalo v kapucinski cerkvi Škofjeloški. Da si se je bilo nadejati, da se jim bo dobro izteklo, se je pa vendar le čulo od veščakov, češ izbrali so si pretežke speve. Ko bi ne bili kapucinski pevci škofjeloški res izurjeni v umetelnosti pravičnega popevanja, dejal bi zdaj: posrečilo se jim vender-le navzlic vsem težočam; tako pa smemo naravnost povedati: pokazali so, da so res, za kar smo jih smatrali, izurjeni Cecilijanci. — Pa naj bo dovolj pohvale.

Veliki četrtek večer so peli:

1. Lamentacije (Foerster.) 2. Ecce quomodo moritur. (Nikel.) 3. Kako zalivajo solzice. (P. Ang. Hribar.) 4. Mati božja pod križem. 5. Adoramus te. (Veselak.) 6. Glej o grešnik. (Foerster.) 7. Ave, verum Corpus. (Mozart.) 8. Zastava kralja kaže se. (P. Ang. Hribar.) 9. Očitanje. (Foerster.)

Veliki petek večer so pa peli:

1. Miserere. (Palestrina.) 2. Mati Božja pod križem. (Rihar.) 3. Ecce quomodo moritur. (Jakob Gallus.) 4. Sedem besedi Jezusovih. (P. Angelik Hribar.) 5. Popule meus. (Vittoria.) 6. O bone Jesu. (Palestrina.) 7. Crux Fidelis. 8. Očitanje. (Foerster.)

Ecce quomodo moritur, O bone Jesu so baš za večje cerkve bolj pripravne, za to so se pa tudi ravno te dve najmanje dopale. Foersterjeve in Hribarjeve pa so najbolj prijale, posebno: Očitanje peli so sila ganljivo.

Veliko saboto pri vstajenji ob 1/23. so peli peteroglasni Tantum ergo. (Santner.) Te Deum. (Ign. Hladnik.) Regina Coeli. (Foerster.) Cerkv. Glas. 1879.

Veliko nedeljo pri veliki maši: Tantum ergo (Schubiger); introitus, communio koralno, Missa sexta, (Haller op. 13.) Graduale. (Foerster.) Offertorium. (Foerster.) Pevcev je 8, namreč štiri pevke in štirje pevci. — Vodja kora je za kapucinsko cerkev velezasluženi g. Jan Kajba. Veliko zaslug za petje pa ima vrli in blagi pevec, po domače nunski Jaka — cerkovnik pri nunah, ki mu pa seveda trud dokaj zlaščujejo pevke, kojih ena se je izučila v nunski šoli, druge pa so že prej pele, in pevci, ki so tudi vsi nadarjeni in izšolani. *Sattnerjanec.*

Izpod sv. Ane. 23. svečana 1891. Po naključni bil sem 5. t. m. v Sodražici pri sklepu predpustne 40urne pobožnosti, katera se tamkaj, kakor sem izvedel pozneje, vsako leto toliko dni prej opravlja, da se potem ljudstvo pozneje (pustne dni) še drugod lahko te hvale vredne pobožnosti udeležuje. Pri tej priložnosti iznenadilo me je lepo liturgično cerkveno petje. Jako dobro se je pela Foersterjeva maša op. 15., Tantum ergo od Haniša; za vloge porabili so Riharjeve himne, na koncu še Laudate. Čudil sem se, da so deklice, od 13 — 15 let stare, vse tako dobro in natančno izpeljale. So tudi na vsa znamenja prav dobro pazile. Kakor sem čul, se še malo časa učijo. Čast pač takim pevkam in pevcem! Le tako naprej pojte Bogu najsvetejšemu v čast, in plačilo za trud gotovo svoječasno pri Bogu zato prejmete. Veliko pohvalo zasluži pač pa tudi organist, ki se truda ne straši; dela kolikor mu le mogoče, za pravo liturgično misel. Ako ga tudi marsikaj neprijetnega zadene, — skušnja uči, da ravno pri cerkveni glasbi ni vse kakor bi moralo biti; in tudi marsikateri organist se veliko trudi, in če se kateremu posreči do dobrega uspeha, pridejo pa kake muhe češ, to je delo mojega prednika, uničimo ga. Celo črna maša, in Credo je predolgo, ljudjem pa to ni tudi po volji, organista pa zapodimo!

Mogoče še brez plačila. —

Mizolidični.

Z Gorenjskega. Gospod vrednik! Ni moj namen danes dopisovati o stanji cerk. petja pri nas, ker to se je že zgodilo v prejšnjih letih; le toliko pristavim, da ni slabše temveč čedalje boljše in bolj natančno po cerkvenih pravilih. Da se more vedno kaj novega in kaj boljšega učiti, se umé; toraj naj zastopuje toliko o tukajšnjem cerkvenem petji.

Imam pa danes neko drugo stvar nekoliko razglasiti, namreč tako imenovani „Didaktofon“. To godalo mi je precej znano, ker sem pretečeno leto nekemu priprostemu fantu, ki ima veselje do cerkvene muzike, ta instrument naročil. Kje da se dobi mislim, da je vsakemu — kdor se s takimi rečmi peča — znano; ako pa ne, pa tudi lahko izve.

Naročeni, sedaj že od meseca marca lanskega leta rabljeni „Didaktofon“ je štiri oktavní z lično klavijaturo, prečno glasnico in stane gld. 48-75
drugi troški do tukaj „ 5-25
toraj doma v hiši stane gld. 54-00
Majhna svota je to; že radi tega se priporoča posebno učencem orglarske šole. Rabi se popolnoma kot „harmonij“.

Po naznanilu g. izdelovatelja je bil ta instrument („Didaktofon“) prvi izdelek t. j. ta k nam poslani, toraj je upati da bode vsaki prihodnji gotovo bolje izdelan. Pri tem bilo je potreba že marsikaj popraviti, posebno pri mehu; tudi je že nekoliko razglašen. Dobro je, da ima instrument tak v rokah, ki ima sto talentov; ali zaradi takih pomankljivosti ni za zavreči. Rekel sem že zgoraj, da je takorekoč prvi izdelek, in pričakovati je, da bode gotovo vsak prihodnji boljši; in potem tako nizka cena.

Toraj se priporoča vsakemu, kdor ima veselje do petja in do muzike, posebno tudi, ker je izdelovatelj domačin.

Misel sem imel že precej po prejetju tega instrumenta nekoliko ga opisati, pa čakal sem, kako se kaj obnese; zakaj, ako bi bil od začetka preveč hvalil, bi bil moral sedaj nekoliko nazaj vzeti. Toliko o tem. Ako pa kdo tukaj blizo hoče sam poskusiti in videti ta »Didaktofon«, naj se oglasi pri organistu v Šmartinu pri Kranju, kateri bode vsacega rad spremljal četrť ure daleč! v Zg. Bitinje k Petru, ki ta instrument rabi, in tudi, akoravno še le ednajst mesecev, vendar že vsako pesmico iz Cecilije pravilno igra. *Cecilijanec.*

Nove skladbe.

„Štiri himne Kraljici sv. rožnega venca“, zložil J. Pogačnik. „Drobtinice“ l. 1890. so prinesle na strani 184 štiri himne v slavo Mariji rožnivenški. V opazki pravi go-

gospod vrednik: „Naj bi se kak skladatelj našel, ki bi zložil vsaki teh himen primeren napev! Zares krasna pesem bi to bila!“ Sodi se, da latinski original izvira od svetega pevca Marijine slave, od sv. očeta Leona XIII. samega. Gospod J. Bile nam je v lepi vezani besedi podal duh, ki veje iz latinskega umotvora, a isti duh je zadel skladatelj gospod Jan. Pogačnik, organist v Vipavi, s svojim najnovejšem delom op. 4. Vse štiri himne diči lahak slog, prav primeren našim cerkvenim zborom. Ni prevelicega obsega v glasovih, tudi v samem kvartetu se lepo sliši. Druga himna nam kaže Zveličarja v trpljenji, tedaj ravno za postni čas. Skladba je „g“ mol in lahko rečemo, da se bode kmalu vdomačila med naše postne pesmi. Čut trpljenja in britkosti odmeva iz nje, a brez prisiljenja. Tretja je tudi za velikonočno dobo, zadnja je sploh za Marijine praznike. V velikem zboru se posebno konec pesmi krasno glasi. Kratka imitacija v glasovih daje pesmi nekaj veličastnega. Našim cerkvenim pevskim zborom to delce prav toplo priporočamo. Dobi se v „Kat. Bukvarni“ v Ljubljani iztis po 25 kr., ali pa pri skladatelju v Vipavi, po pošti 2 kr. več.*

Razne reči

— Glasbeni sodruknik »Köln. Ztg.-e.« je priobčil v tem časniku zanimivo preiskavanje, koliko moči ali sile da igralec na glasoviru porabi od najnežnejšega *ppp* do najmočnejšega *ff* in to za posamezne tone in akorde, za lahno in izrazito igranje, t. j. od 100 g do 8000 g. Ako izbereš skladbo z mnogimi mnogoglasnimi akordi, pri kojih vsak pritisek roke 16 kg. velja, storiš že v malo taktih orjaške učinke. Tako zahteva samo prvih 8 taktov drugega stavka Schumann-ove C-dur-fantazije — 6 stotov sile; in ni laž, ako se trdi, da spreten in krepak pianist v eni uri 1000 stotov na taste položi. Kdor ne verojame, naj pa sam računi!

Oglasnik

Tantum ergo ac Litaniae lauretanae edidit societas s. Caeciliae Goritiensis. Labaci, sumptibus societatis, typis R. Milic. Lepo darilo goriškega Ceciljanskega leta za leto 1890. obsega 6 *Tantum ergo*, ki jih je zložil za 3 ali 4 možke glase D. Fajgelj, kojega ime že samo naglašava dovršeno fakturo in pravi cerkveni slog, in 5 lavretanskih litanij za mešan zbor in orgle; 4 slovenske je zložil ali upraviteljni znani, za pravo glasbo vneti skladatelj J. Kokošar. Prve litanije so zložene po narodnih motivih, tretje po Kotheljevi „Musica sacra“, in zadnje, ki jih g. harmonizator Fajgelj „populares“ imenuje, so znane latinske, le škoda, da že nekoliko spačene, iz česar se vidi, kako se napevi v raznih krajih predrugačijo. — Dobro delo se samo hvali; tu ni treba veliko besed. Cerkvenim zborom le še kličemo: „Sezite po tem darilu pa pojte!“

Štiri himne Kraljici sv. rožnega venca, za mešan zbor zložil J. Pogačnik, op. 4. Prodaja kat. bukvarna ali skladatelj v Vipavi po 25 kr. Iz latinščine poslovenil J. Bile. Napevi so, kakor sploh skladbe istega skladatelja, besedam jako primerni, cerkve dostojni in posluhu prijetni; povsodi se vidi, da skladatelj dobro čuti, kar zлага. Zato objavlja tudi manj, pa dobrega blaga. Želeli bi le temu delcu boljše zunajne oblike, vsaj zavoja.

20 Marijnih pesem, za mešan zbor zložil Ig. Hladnik, kapiteljski organist v Rudolfovem, op. 15. Cena 60 kr. Vrednost teh pesmic je jako različna, nekaj jih je dobrih, da, ako bi se skladatelj bolj strogo sam kritiziral in več pilil, postale bi prav dobre; zopet nekaj jih je tako iz znanih fraz skrpanih, da se jim vidi, kakó se hočejo navadnemu okusu priljubiti. Pregledujemo vseh 20 pesmi in na enkrat postojimo, ker nam posebno dopade 18. pesmica. A škoda, da čitamo na koncu: Melodija te pesmi je vzeta iz „Mainzer Vesperbüchlein“ 1700. Napev je lahak, ne iskan, priprost in primeren, le harmonizacija gosp. Hladnika ni povsodi pravilna. Izmed drugih nam najboljše ugajajo št. 1, 8, 13, najmanj št. 3, 6, (!) 16, 20; pa razum teh imajo vse ostale pesnice dovolj vrednosti in dostojnega značaja, takó da priporočamo to delo cerkvenim zborom, naj si izberejo iz njega po volji in po zmožnosti svojih moči. Mi le obžalujemo, da teh pesmic ne moremo bolje pohvaliti, kakor bi želeli; ker morali od 15. opusa kaj boljše dovršenega pričakovati.

*) To naznanilo, posneto iz „Slovenca“, je bilo stavljeno že za št. 3. C. Gl-a. Da se stavek po nepotrebnem ne razmeče, naj dobi svoje mesto v 4. št. dasi tudi skladbo in nje kritiko našo razglašala današnji list na isti strani.

Fridana je listu 4. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.